

EUSKADIKO TOKI ERAKUNDEEN LEGEA

2/2016 Legea

SARRERA

1.- **Legearen helburua:** Toki erakundeen autonomia bermatu eta babestea, eta eskumen multzo bat aitortzea (1. Art.)

2.- Zerbitzuak, ahal dela, **udalerriek ematearen lehentaspena.** (2. Art.)

3.- **Desjabetze ahalmena** Toki Entitateei esleitzen zaie. (2. Art.)

Toki erregimenaren **printzipioak**: (4. Art.)

-**Subsidiariedade eta finantza nahikotasuna** (eskumenen egikaritzea herritarrengandik hurbilen lehenestea; sektoreka eskumen gehienak Toki Entitateen eskuetan ixtea; horretarako finantzaketa nahikoa bermatu beharko da).

-**Toki-autonomia**: Udalerriek, eragiten dieten arauen araugintza-prozesuetan aktiboki parte hartzeko eskubidea izango dute

-**Finantza-autonomia**, aurrekontu-egonkortasuna eta finantza-jasangarritasun printzipioen barruan.

-**Autoantolaketa** printzipioa.

-Herritarrek tokiko **zerbitzu publikoetara iristeko berdintasuna**.

-**Solidaritatea eta ingurumen-jasangarritasuna**.

-**Herritarren partaidetza**, tokiko politikak formulatu, egikaritu eta ebaluatzeko prozesuen bidez.

-**Gardentasuna, etika publikoaren garapena eta gobernu onera** egokitzea.

-Emaku eta gizonen arteko **berdintasuna**.

-**Aniztasun politikoa eta inpartzialtasuna**.

-Tokiko ekintza publikoaren **efikazia eta efizientzia**.

EUSKERAREN GANEKO ESKUMENAK

- **Euskera, zerbitzu-hizkuntza eta lan-hizkuntza** izango da, herritarren eskubideen kalte barik: Euskeraz burututako ekintzak eta dokumentuak beraz, ofizialtasun osoko edukiko dute, beti be toki entitatearen kideen eskubideak urratzen ez badira. Hirugarrenen eskubidea ezelako zama gehigarri barik bermatu beharko da. (6. Art.)
- **Euskera** sustatzea eta normalizazioa planifikatzea **Udal eskumena da**: Baita be ezagutza sustatzea eta erabilera dinamizatzea, bere eremuan izen ofizialak finkatzea eta toponimoen onarpena. Egoera soziolinguistikoan eragina izan dezaketen proiektu eta plangintzen onespenean euskeraren erabileraren normalizazioan izan dezaken inpaktua ebaluatuko da. (7. Art.)
- **Kanpora kontratatzen diren zerbitzuetan, toki entitateak bete beharreko hizkuntza betebeharrak bermatu**: herritarren hizkuntza eskubideak bermatu beharko dira. Hori dela eta hizkuntza irizpideak sartzeko Lege aukera egongo da Baldintza agirietan. (7. Art.)

AUTONOMIA

- Aurrekontu-egonkortasun eta finantza-jasangarritasunaren barruan, udalek **autonomia osoa** daukate toki-interes publikoko gaian antolatu eta kudeatzeko, bizi-kalitatea hobetzeko, politika propio eta bereiziak definitu, gauzatu eta aplikatzeko, eta baliabideen araberako lehentasunak ezartzeko. (9. Art.)
- udalek eskumenak baliatzeko beharrezko **antolamendu eta egiturak erabakiko dituzte**: Legediarekin bat eta gobernu ona, finantzen jasangarritasuna eta eraginkortasun eta efizientzia bermatzeko (10. Art.)

ESKUMENAK

- Propioak:

- ✓ legedian modu horretan aurreikusten direnak. Autonomia bermatzeko hauek izango dira ohikoak. (14-15. Art.).
- ✓ **unibertsalitate** klausula udalen alde: Udalek edozein jarduera, zerbitzu edo prestazio garatu ahal izango dute, herritarren interesean, beti be bikoiztasunik sortzen ez bada eta finantza-jasangarritasuna bermatzen bada. (Finantzaketa udalaren kontura eta prozedura bat jarraitu beharko da barriak ezartzeko) (16. art.)
- ✓ Udalei **Eskumen propioak legez edo foru araez** izendatzen bazaizkie, **finantzaketa nahikoa** den baliabide-zuzkidura bidez bermatu beharko da. Berdin izango da lege garapenetan zerbitzuak, jarduera edo prestazioak esleitzen bazaizkie. (18. Art.)

ESKUMENAK (II)

- Transferituak:
 - ✓ **finantzaketa nahikoa** bermatu beharko da
- Eskuordetuak:
 - ✓ **finantzaketa nahikoa** bermatu beharko da eta, **homogeneotasun printzipioa** aplikatuko da.

(20.-24 Art.).

Udal antolaketaren berezitasunak (25.-30. Art.)

Korporazio kideen Amatasun eta aitatasun eskubidea onartzen da (legediak aurreikusten duen berdina) eta kasu horietan, batzorde informatibo eta Osoko Bilkuretako **botoa delegatzeko aukera** ematen da.

Hautetsien hizkuntza ofizialetan jarduteko **gaitasuna** sustatuko da.

Alkateordetzak sortu ahal izango dira, hauek “teniente de alcalde” figura ordezkatzeko dute.

Alkateek, ordezkaritza-izaera edo ordezkaritza-kargu publikokoak ez diren eskumenak **zuzendari, zerbitzu-buru edo gaitasun nahikodun funtzionarioengan delegatu** ahal izango dituzte.

Tokiko Gobernu batzarrak publikoak izango diren Osoko Bilkuraren erabakiz edo legez kontrakorik esaten ez bada, eta beti be herritarren ohorea, intimitatea eta irudi pertsonala errespetatuz. Publikoak izango dira osoko bilkurako eskumen delegatuak erabiltzen diren batzarrak eta lehendakariak baimentzen duenean, gaia erabakitzeko, pertsonen edo parte-hartzaileen presentzia egotea.

Batzorde informatiboak publikoak izango dira Osoko Bilkurak gehiengo osoz hala erabakitzen duenean batez ere Osoko Bilkurarako diktamenak ematen direnetan edo gobernu-organoen kontrola egiten denean.

Gai batzuk **sekretupekoak** izan ahal izango dira oinarrizko eskubideen babesa bermatzeko (Konstituzioko 18.1 artikulua). Kasu hauetan, grabaketak eteteko aginduko da.

Udal ordezkarien estatutua (31.- 35. Art.)

- Ordainsarien mugak** lurralde historikoko foru-organoak zehaztuko ditu.
- 1000 biztanletik gorako udalerrietan **alkatearen liberazioa** aurreikusten da, uko egiten ez badu.
- Osoko Bilkurak urteko **asistentziagatiko gehiengo kopurua** finkatu ahal izango du.
- 10.000 biztanletik gorako udalerrietan **oposizioko zinegotzi baten liberazioa** bermatuko da.
- Jokabide kode** propioa onartu edo beste batera atxikitze aukera egongo da, Osoko Bilkuraren erabakiz edo, bestela, Tokiko Gobernu batzarrarenaz. Udal-hautetsien atxikipena berariazkoa, indibiduala eta borondatezkoa izango da.

Zuzendaritza postuak (36.-42. Art.)

- Osoko Bilkurak erabakiko du: alkatetzaren proposamenaz, zuzendaritza-postuen egitura eta txertatuko diren arloak.
- Izendapen zehatza alkateari dagokio.
- Postu horietako titularrak karrerako funtzionarioak edo lan-kontratudun finkoak izango dira. Salbuespen moduan, alkatetzak proposatuta, Osoko Bilkurak erabaki ahal izango du enplegatu publikoak ez den pertsona izendatzea, beti ere graduko unibertsitate titulua edo baliokidea edukita.
- Zuzendaritza-postuetako profesionalek kargu publikotzat hartuko dira eta postu hauek deialdi publiko bidez beteko dira, nahiz eta hautaketa diskrezionala izan baldintzak bete eta izena ematen dutenen artean.

Udalerriko auzotarren eskubideak (43. Art.)

- ✓ hauteskunde legekoak ezik, erroldatutako atzerritarrei eta adingabeei be bermatuko zaizkie legedi eta ordenantzen arabera.
- ✓ **Hautesle eta hautagai izatea** legediarekin bat.
- ✓ **Parte hartzea:** Tokiko politika publikoen identifikatzean, prestaketan, kudeaketan eta ebaluaketan, herri arazoetan.
- ✓ **Ingurumen eta gune publiko egoki** eta jasangarriaz gozatzea.
- ✓ **Ingurune irisgarriak** izatea.
- ✓ **Zerbitzu publikoak eta interes orokorreko zerbitzu pribatuak modu eraginkorreetan eta berdintasunean eskuratzea**, gizartean desabantaila duten pertsona, kolektibo eta taldeen kasuan bereziki.
- ✓ Udalerriko **arrisku natural edo teknologikoen zein babes zibileko planei buruzko informazioa** jasotzea.
- ✓ **Kulturarako eta kultura ondareko ontasunetara iristekoa.**
- ✓ **Hizkuntza ofiziala aukeratzekoa.**
- ✓ Aurreikusitako **parte hartze baliabideak bermatzea.**
- ✓ **Tratu berdina** jasotzeko eskubidea.

Udalerriko auzotarren betebeharrak eta erantzukizunak (44. Art.)

- Araututako **prestazio ekonomiko, pertsonal edo garraiokoen** bidez, udal eskumenak gauzatzeko laguntzea.
- Legeriak agindutako **eroldako datu aldaketen berri ematea.**
- Tokiko **arauak bete eta aplikazioan lagundu**, arau-hausteetatik, zerbitzuak eragotzi edo zailtzen dutenaz edota arriskua suposatzen duenaz informatuz.
- Ondarea, azpiegiturak eta zerbitzuak zentzuz eta egoki erabili, kontserbatze eta berreskuratzean lagunduz** (seinaleak eta herri altzariak barne).
- Espazio publikoan **bizikidetzaren arauak errespetatzea eta baita beste pertsonen eskubideak.**

Udalerriko auzotarren betebehar eta erantzukizunak (II) (44. Art.)

-Ingurumena, espazio publikoa eta hiri-paisaia zaindu eta hobetzen lagundu, jarrera ekologiko eta jasangarriekin.

-Efizientzia energetikorako politiken eraginkortasun handiagoa bermatzeko **lankidetz**a, eta ur, hondakin uren, arazketa eta sastarren **zerbitzuen efizientziarako jarraibideak** kontutan eduki.

-Hiri bideetako arauak bete eta baita be sastarrak uzteko lekuak, egunak eta orduak.

-Lege eta ordenantzak aurreikusitako beste guztiak, bereziki gune publiko eta bizikidetzari buruzkoak.

ZERBITZU KARTAK (45.-46. Art.).

- ✓ **Zerbitzu kartak onartzeko ahalmena egongo da.**
- ✓ **Ez dena derrigorrezkoa izango 20.000 biztanle baino gutxiagoko udalerrietan.**
- ✓ **Udalerriek zerbitzuen kalitatea bermatzeko, egiaztatze edo ebaluazio sistemen bidez egingo dute eta, egon ezker, zerbitzu kartan jasoko dira.**

GOBERNU IREKIA ((47. Art.):

Bitarteko hauen bidez bermatuko da:

- Gardentasuna** sustatuz eta **Publizitate aktiboko betebeharrak** betez.
- Informazio publikoa eskuratzearen betebeharrak** betez.
- Informazio publikoa eskura jarri**, pribatutasuna, segurtasuna eta jabetasuna bermatuta.
- Herritarren partaidetzarako tresnak eta bideak jarri** legediaren bat.
- Arduradun publikoen kontu ematea**, gobernuak eginkizunak nola betetzen dituzten inguruan, abiarazten dituzten politika publikoei buruz eta baliabide publikoak nola burutzen dituzten informatuz.

Gardentasuna eta herritarren parte hartzea(48.-61. Art.)

- **Udalak, bere Erakunde Autonomoek eta Berualak bete beharko dute.**
- **Gutxienez zein informazio** argitaratu behar den zehazten da.
- Gardentasunaren ataria eta kanal anitzeko sistemaren gutxiengoak arautzen dira.
- Arloak:
 - ✓ Erakunde eta antolamendua
 - ✓ Informazio juridiko-normatiboa
 - ✓ Toki politika publikoa eta zerbitzu-kartera
 - ✓ kudeaketa publikoa
 - ✓ Langileak
 - ✓ Ekonomiko-finantzario eta aurrekontuak
 - ✓ Interes orokorreko informazioa

Informazio publikoa eskuratzea

(62.-66. Art.)

- Printzipioak zehazten dira
- Prozedura zehazten da
- Betetze-mailari buruzko jarraipena egitea

Herritarren partaidetza

(67.-77. Art.)

- **Partaidetzaren xedea, helburua eta zelan gauzatu** arautzen da.
- **Partaidetza prozesuen jarraipena eta ebaluazioa** egitea be arautzen da.
- **Parte hartze prozesuak, partaidetzazko debilerazio-prozesuak, partaidetzazko deliberaziorako erabakiak eta partaidetzako prozesuaren ekimena, garapena eta eraginkortasuna** arautzen dira.

Herritarren partaidetza (II)

(78.-79. Art.).

Arau mailako xedapenak egiteko prozesuetako parte hartzea arautzen da:

- ✓ **Ordenantzak eta erregelamenduak onartzeko prozesuetako parte hartzea arautzen da.**
- ✓ **Baita be udal aurrekontuetan gastu publikoko konpromisoak erabakitzekeo.**

Herritarren partaidetza (III)

(80.-82. Art.)

Herritarren partaidetzarako tresnak
jasotzen eta arautzen dira:

- ✓ Herri galdeketak.
- ✓ Sektoreko edo lurralde-eremu mugatuetako galdeketak.
- ✓ Politika publikoei edo garrantzi bereziko erabaki publikoei buruzko toki-mailako herri-galdeketak.

Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseilua eta Euskadiko Tokiko Gobernuen batzordea

(83.-91. Art.)

- **Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseilua eta Euskadiko Tokiko Gobernuen batzordea** aurreikusi eta arautzen dira.
- Euren **xedea, izaera, osaera eta eginkizunak** jasotzen dira.
- Euskadiko Tokiko Gobernu batzordeak, **alerta goiztiarreko organo moduan** jardungo duela eta zelan egingo duen xedatzen da.

Udalerrien eskumen propioei eragiten dieten xedapen orokorren aurreproiektuen prestaketan parte hartzea (92. Art.)

- **Udalerrien eskumen propioei eragiten dieten xedapen orokorren aurreproiektuen prestaketan parte hartzea zelan bideratuko den arautzen da.**
- **Lurralde Historikoetako foru-organoek, udalerrriaren partaidetzako lurralde-organoak eratzeko daukaten ahalmena arautzen da.**

Tokiko Zerbitzu publikoen kudeaketa

(93.-100. Art.)

- **Udalek autoantolaketa eta araugintzarako eskubide izango dute** zerbitzu publikoak ematerakoan, beti be legediarekin bat.
- **Zerbitzu publikoak kudeatzeko moduak:**
 - Zuzeneko kudeaketa:
 - ✓ Udalak berak emanda
 - ✓ Erakunde publiko baten bidez eskainita (Erakunde Autonomoa edo Enpresa-erakunde publikoa)
 - ✓ Tokiko merkataritza-sozietate baten bidez, (azken kasu honetan kapitala titulartasun publikokoa bada eta kudeaketa mota hori jasangarriagoa eta errentagarriagoa dela justifikatzen bada).
 - Erakunde publiko instrumentalen bidez:(Doitze plana badago modu hau ez da izango posible, plana dagoen bitartean).
- **Tokiko ekimena aurreikusten da jarduera ekonomikoak gauzatzeko**, beti be komenigarria eta egokia dela egiaztatuta eta aurrekontu-egonkortasuna ea finantza-jasangarritasuna bermatzen bada.
- **20.000 biztanletik beherako udalerrietako nahitaezko gutxieneko zerbitzuen kudeaketa** arautzen da, **tokiko zerbitzu publikoen egiazko kostua** arautzen da, eta baita be **Udal eta toki mailako elkarlanerako sareak eta lankidetzak hitzarmenak**.

Tokiko Zerbitzu publikoen kudeaketa (II)

(93.-100. Art.)

- **Tokiko zerbitzu publikoak kudeatzeko bitarteko erakundeak arautzen dira:**

-Elkarte-oinarridun tokiko erakundeak –
mankomunitateak barne- (bai lurralde historiko barrukoak eta baita be lurralde historiko edota autonomia erkidego konpokoak be).

-Partzuergoak (bai lurralde historiko barrukoak eta baita be lurralde historiko edota autonomia erkidego konpokoak be).

-Lurraldeen arteko lankidetzaren egitasmoak.

Toki Erakundeen finantzaketa (109.-116. Art.)

-Tokiko Ogasunak arautzen dira.

-Euskal Autonomia Erkidegoko tokiko ogasunen jardunari buruzko printzipioak jasotzen dira:

- ✓ Finantza-autonomia
- ✓ Aurrekontu-egonkortasuna eta finantza-jasangarritasuna
- ✓ Finantza-nahikotasuna
- ✓ Baliabideen kudeaketan jarduna printzipio batzuetara egokitzea:

legezkotasuna
ekonomia
kontrola

gardentasuna
eraginkortasuna
kutxaren batasuna

objektibotasuna
efizientzia
arrazionaltasuna

Jardunean be Euskadiko Ogasun Nagusiarekin eta lurralde historikoetako foru-ogasunekin koordinatuta, elkartasunez eta erantzukizunak banatuz egingo dute.

Toki Erakundeen finantzaketa (II) (109.-116. Art.

- Printzipio orokorra, baldintzarik gabeko finantzaketa** izango da.
- Salbuespenak:** Legediak aurreikusitako diru-laguntza politika jakin baten bitartez emandakoak, beti be printzipio batzuk jarraituta: *toki-erakundeen parte-hartze printzipioa; aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-jasangarritasunaren printzipioa; zerbitzu publikoen efizientzia, efikazia eta kalitatearen printzipioak.*
- Udalerrien eskumen eta zerbitzu berriak** arautzen dira.
(Finantza-baliabide nahikoak bermatu beharko dira).
- Eskubideak eskuratu, zertarako zehaztu eta preskribatzeko araubidea** zehazten da.
- Betebeharrak eskuratu eta ondorioak izatea** xedatzen da.
- Zorpetze-araubidea, aurrekontu-araubidea eta kontabilitate-araubidea** zehazten dira.
- Toki-erakundeen plan ekonomiko-finantzarioak** jasotzen dira.

Toki Erakundeen finantzaketa (III)

(109.-116. Art)

- **Udalerrietako eta gainerako toki-erakundeen finantzaketa** zehaztapenak atal hauetan banatzen dira:
 - Itunpeko tributuen etekina.
 - Lurralde historiko bakoitzean parte-hartzea zehaztea.
 - Baliabideen aplikazioa.
 - Likidazioa.
 - Itunpekoak ez diren tributuetan parte-hartzea.

XEDAPEN IRAGANKORRAK

- **Udalerrien eskumen propioen esparru materialetan eskumenak nola baliatu zehazten da:** legedi berria onartu bitartean, udalerriek ordura arte arautuko eskumenak mantenduko dituzte eta finantzaketa nahikoa dutela bermatuko da. Legean aurreikusi eta oraindik garatuta ez dauden eskumenen kasuan, udalerriek euren kontura edo lankidetzaren bidez garatu ahal izango dituzte (azken kasuan beharrezko baliabideak bermatuta). Finantzaketa nahikoa bermatzeko, Herri Dirubideen Euskal Kontseiluak azterketa bat egin beharko du urtebeteko epean. (1.XI.)
- **Eskumen-eremuari eta toki-finantziarioari buruzko azterlanetik eratorritako aurreikuspenak arautegian sartzea xedatzen da:** Aurreko azterketa amaitu arte, orain arteko lege xedapenak mantenduko dira. Azterketa eginda, lege berria idatziko da. (2.XI.)
- **Jarduera, zerbitzu edo prestazioekin jarraitzea:** Udalerriek lege sartu orduko garatzen zituzten jarduerak mantendu ahal izango dituzte, lege honetan eskumen propio moduan agertzen ez badira ere, eta eskuordetu edo transferitutako eskumena izan gabe ere. (3.XI.)

XEDAPEN IRAGANKORRAK (II)

- 20.000 biztanletik gorako udalerriek, 4 urtetako epea edukiko dute Zerbitzu kartak onartzeko. (4.XI.)
- 10.000 eta 20.000 biztanle bitarteko **udalerriek hiru urteko epea** izango dute **gardentasunari buruzko betebeharrak** guztiz **betetzeko**. (5.XI.)
- **Gardentasun ataria urte biko epean** gauzatu beharko da. (6.XI.)
- **Musika eskola, euskaltegi eta Gizarte-larrialdiko laguntzen araubide iraunkorra** xedatzen da. (7.-8.XI.)
- Lege hau indarrean sartu aurretik **eskumenak, zerbitzuak, jarduerak edo prestazioak** esleitzen zituzten arloko legeen garapenean, **finantzaketa egokia** bermatu beharko da. (9.XI.)

XEDAPEN IRAGANKORRAK (III)

- **Euskadiko Tokiko Administrazioaren Erroldaren mantentzea** Tokiko Administrazioaren Erregistroa arautu eta funtzionamenduan jarri arte. Horretarako, Eusko Jaurlaritzak hitzarmenak sinatuko ditu hiru foru aldundiekin. (10.-11XI.)
- **Zuzendaritza-kide publiko profesionalei aplikatu beharreko legedi iragankorra** zehazten da, arautegi espezifikoa onartu bitartean. (12.XI.)

XEDAPEN INDARGABETZAILEA

- Lege honen kontrako xedapen guztiak indargabetzen dira.
- Zehazki hauek indargabetzen dira:
 - ✓ 326/1994 Dekretua (Euskadiko Udal Kontseilua)
 - ✓ 364/1987 Dekretua (Toki-erakundeen ikur bereizgarriak)
 - ✓ 271/1983 Dekretua (Udalerrien izenak aldatzeko prozedura).

AZKEN XEDAPENAK

- **Lege aldaketak jasotzen dira:**
 - ✓ 27/1983 Legearenak (Euskal Autonomia Erkidegoa eta lurralde historikoetako foru erakundeen arteko harremanei buruzkoa)
 - ✓ 3/1989 Legearenak (Zergapideen elkar-egokitasun, erakidetasun eta lankidetasuna)
- **Legea garatzeko ahalmena ematen zaio Eusko Jaurlaritzari.**
- **Legearen Indarrean sartzea zehazten da: 2016ko apirilaren 15ean.**

ERANSKINAK

UDALERRIEN ESKUMEN PROPIOEN ZERRENDA

- 17. artikulua. – Udalerrien eskumen propioak.
- 1.– Lege honetan eta aplikatu beharreko legerian xedatutakoaren esparruan, udalerriek honako esparru material hauetan erabili ahal izango dituzte eskumen propioak:
 - 1) Babes zibila, emergentziak, eta suteen prebentzioa eta itzaltzea antolatzea eta kudeatzea.
 - 2) Espazio publikoetan bizikidetzaren harremanak antolatzea eta kudeatzea.
 - 3) Titulartasun publikoko zerbitzu, ekipamendu, azpiegitura eta instalazioen erabilera antolatzea eta kudeatzea.
 - 4) Udaltzaingoa, trafikoa, bide-segurtasuna eta ibilgailuen aparkalekuak antolatzea eta kudeatzea, eta herritarren segurtasunean laguntzea.
 - 5) Espazio publikoetan eta konkurrentzia publikoko leku eta establezimenduetan antolatutako ekintzetako segurtasuna antolatzea eta kudeatzea.
 - 6) Konpainiako animalien eta arriskutsuak izan daitezkeen animalien arloa antolatzea eta kudeatzea.
 - 7) Etxebizitzaren plangintza, programazioa eta kudeaketa.
 - 8) Ingurumenaren babesa eta garapen jasagarria modu osagarrian antolatzea, sustatzea, kudeatzea eta defendatzea, hiriguneetan kutsadura akustikoa, argiaren kutsadura eta airearen kutsaduraren aurkako babesa barne hartuta.
 - 9) Hirigintzaren antolamendua, kudeaketa, exekuzioa eta diziplina.
 - 10) Osasun publikoa sustatzea, kudeatzea, defendatzea eta babestea.
 - 11) Erabiltzaile eta kontsumitzaileen defentsa eta babesa antolatzea eta kudeatzea.
 - 12) Hilerrien eta hileta-zerbitzuen antolamendua, plangintza eta kudeaketa, baita osasun arloko kontrola ere.
 - 13) Gizarte-zerbitzuak antolatzea, planifikatzea eta kudeatzea.

- 14) Diru-sarreraren bermea eta gizarteratzea antolatzea, programatzea eta kudeatzea.
- 15) Zerbitzuak antolatzea, kudeatzea, ematea eta kontrolatzea hiri-erabilerako uraren ziklo integralean. Honako hauek daude barne hartuta: uraren goi-hornidura; uraren behe-hornidura; saneamendua edo biztanleguneetako hondakin-uren eta euri-uren bilketa, eta hiriko hondakin-uren arazketa.
- 16) Argiteria publikoa, bide-garbiketa, biztanle-guneetako sarbideak, kale-zoladura eta parkeak eta lorategiak antolatzea eta kudeatzea, eta zerbitzu horiek ematea.
- 17) Udal-hondakinak edo hiri-hondakin solidoak bildu eta tratatzeko zerbitzuak antolatzea, kudeatzea, ematea eta kontrolatzea, eta hondakin gutxiago sortzeko plangintza, programazioa eta diziplina ezartzea.
- 18) Bidaiarien hiri barruko garraio publikoa –garraiobidea edozein dela– antolatzea, planifikatzea, programatzea, kudeatzea eta sustatzea, eta horien inguruko diziplina ezartzea, betiere garraioa udalerraren barruan egiten bada osorik.
- 19) Kirola eta kirol-jarduerak antolatzea eta sustatzea, eta erabilera publikoko kirol-ekipamenduak kudeatzea.
- 20) Kultura eta kultura-jarduerak antolatzea eta sustatzea, eta erabilera publikoko kultura-ekipamenduak kudeatzea.
- 21) Udal-ondare historikoa babestea eta kontserbatzea, eta babes-plan bereziak eta katalogoak egitea eta onartzea.
- 22) Tokiko turismoa sustatzea eta kudeatzea.
- 23) Irakaskuntzaren programazioa egiten eta derrigorrezko eskolatze-aldia betetzeko zaintzan parte hartzea, bai eta haur-hezkuntzako, lehen hezkuntzako eta hezkuntza bereziko ikastetxe publikoen eraikinak kontserbatzea, mantentzea eta zaintzea ere. Era berean, hezkuntza-administrazioari laguntzea, ikastetxe publiko berriak egiteko behar dituen orubeak aurkitzen.
- 24) Zerbitzu-jarduerak antolatzea eta kudeatzea.
- 25) Tokiko ekonomia- eta gizarte-garapena, eta tokiko enplegu-planak edo -politikak.
- 26) Euskararen erabilera sustatzeko udal-planak idatzi, onartu eta kudeatzea, lege honen 7. artikuluan xedatutakoa gorabehera.
- 27) Genero-berdintasunaren eta ekitatea sustatzearen arloko politikak antolatzea eta kudeatzea.
- 28) Udal-ondarea kudeatzea eta ondare horren erabilera, zertarakoa, kontserbazioa eta mantentze-lana arautzea, betiere foru-araudiarekin bat.

29) Hondartza, laku eta mendietan egiten diren jarduerak eta erabilerak antolatzea, kudeatzea eta zaintzea, arlo horretan lurralde historikoek dituzten eskumenak eragotzi gabe. Hondartzetarako sarbideak antolatzea eta haien garbiketa-zerbitzua ematea.

30) Herritarren partaidetza, gardentasuna, gobernu ona bultzatzeko eta teknologia berriak eskueran izateko azpiegiturak antolatzea eta kudeatzea. Administrazio elektronikoa, prozesuen arrazionalizazioa eta sinplifikazioa. Batez ere, herritarrek informazioaren teknologiak eta komunikazioak modu efiziente eta jasangarrian erabil ditzaten bultzatuko dute, beren udal-mugaratean.

31) Udalerriarenak diren herri barruko bide publikoak eta baserri-bideak antolatzea eta kudeatzea (kontserbatzea eta mantentzea barne).

32) Udalerriko bideetan, pertsona, ibilgailu –motordun zein bestelako– eta animalien mugikortasuna eta irisgarritasuna nahiz pertsona eta salgaien garraioa antolatzea, kudeatzea, sustatzea eta diziplina-modua zehaztea; horretarako, beharrezko irizitako baliabide materialak, teknikoak eta giza baliabideak jarri ahal izango dituzte.

33) Establezimendu publikoak eta jolas-jarduerak antolatzea eta kudeatzea.

34) Barne-merkataritza antolatzea eta kudeatzea. Zehatzago esanda, merkatu, hornidura-merkatu, azoka, lonja, hiltegi eta kalez kaleko merkataritza antolatzea eta kudeatzea. Hor sartzen dira, era berean, txikizkako merkataritza eta merkataritzako ekipamendu handiak planifikatzea eta antolatzea, hirigintza-antolamenduko irizpideei eta lurzoruaren arazoizko erabilerari erantzunez, bai eta ibilgailuak eta bestelako salgaiak espazio publikoetan salerostearen erregulatzea, ikuskatzea eta arlo horretako zehapen-ahalmena.

35) Immigrazio alorrean gizareratze-politikak kudeatzea, atzerritartasunaren inguruko legeriarekin bat etorrira eta erakunde autonomikoekin lankidetzan.

36) Gazteria-politikak planifikatzea, antolatzea eta kudeatzea.

37) Garapenerako lankidetzan alorreko politikak planifikatzea, antolatzea eta kudeatzea.

2.– Toki-autonomiaren printzipioa bermatze aldera, artikuluko honen lehenengo paragrafoan jasotako esparru materialen arloan eskumen propioak ematen dizkien Eusko Legebiltzarraren sektore-legeek edo, kasuan kasu foru-arauek aurreko paragrafoan materia bakoitzerako aurreikusitako ahalmenak babestuko dituzte. Udalerrientzat gordetako ahalmen horien edozein murrizketa egoki arrazoitu beharko da, subsidiarioritasun- eta proportzionaltasun-printzipioekin bat etorrira, eta arau bidez gauzatu beharko da beren-beregi.

3.– Nolanahi ere, legeek eta foru-arauek, udalerriari eskumenak propio gisa esleitzen dizkietelarik, artikuluko honen lehenengo paragrafoan aurreikusitako udal-autonomiaren eremua zehazten duten ahalmenak handitu ahal izango dituzte, betiere, eskumen horien titular diren udalerrien finantza-nahikotasuna bermatuta, IX. tituluan eta eskumenak baliatzeari eta gaiaren araberrako finantzaketari buruzko berariazko araubideak arautzen dituen lege honetako xedapen gehigarrietan aurreikusten den eran.